

Samorząd terytorialny

Tomasz A. Winiarczyk

Pojęcie samorządu

- samodzielne i niezależne wykonywanie pewnych funkcji o charakterze administracyjnym przez określony organizm społeczny (związek osób, instytucję); osoby sprawujące takie funkcje

Konstytucja RP 1997

Art. 16.

1. Ogół mieszkańców jednostek zasadniczego podziału terytorialnego stanowi z mocy prawa wspólnotę samorządową.
2. Samorząd terytorialny uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej. Przysługującą mu w ramach ustaw istotną część zadań publicznych samorząd wykonuje w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

Konstytucja RP 1997

Art. 17.

1. W drodze ustawy można tworzyć samorządy zawodowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczę nad należytym wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony.
2. W drodze ustawy można tworzyć również inne rodzaje samorządu. Samorządy te nie mogą naruszać wolności wykonywania zawodu ani ograniczać wolności podejmowania działalności gospodarczej.

Rodzaje samorządu

- Uczniowski
- Studencki
- Akademicki
- Zawodowy
- Gospodarczy
- Terytorialny

decentralizacja – zalety

- 1) zbliżenie podmiotu decydującego do załatwianej sprawy; dotyczy to przede wszystkim decentralizacji terytorialnej
- 2) lepsza możliwość kierowania procesem decyzyjnym w skutek kierownictwa na podstawie mniej skomplikowanej organizacji
- 3) większa przejrzystość, która prowadzi do szybszego i lepszego poznania wad i ich źródeł
- 4) mniejsze obciążenie pionowego przepływu informacji
- 5) zwiększenie poczucia odpowiedzialności związane z gotowością jej ponoszenia dzięki lepszemu poznaniu całokształtu podejmowanych rozstrzygnięć
- 6) zwiększenie potencjału wprowadzania nowości.

Cechy samorządności

- Terytorialny związek ludności
- Uczestnictwo ludności obowiązkowe
- Powołanie związku przez państwo
- Brak własnych suwerennych praw
- Organy samorządu wyłaniane w wyborach; możliwa partycypacja bezpośrednia
- Kontrola społeczna władz wybranych
- Samodzielność i decentralizacja
- Nadzór państwowy regulowany ustawowo
- Osobowość prawna JST
- Możliwość stosowania władztwa administracyjnego
- Samodzielność finansowa

Reforma 1998 r.

W dniu 1 stycznia 1999 r. weszły w życie ustawy z dnia **5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym i wojewódzkim** oraz **ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa.**

Samorząd terytorialny w Polsce – stan obecny

- Trzystopniowość
 - Gmina
 - Powiat
 - Województwo
- Dualizm zarządzania na poziomie wojewódzkim
 - Rządowy (wojewoda – organ niesamorządowy!)
 - Samorządowy
- Nadzór nad JST ze strony władz rządowych

Konstytucja RP 1997

Art. 163. *(zasada pomocniczości)*

Samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych.

Konstytucja RP 1997

Art. 164.

1. Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest **gmina**.
2. Inne jednostki samorządu regionalnego albo lokalnego i regionalnego określa ustawa .
3. Gmina wykonuje wszystkie zadania samorządu terytorialnego nie zastrzeżone dla innych jednostek samorządu terytorialnego.
(domniemanie kompetencji samorządu gminnego)

Konstytucja RP 1997

Art. 165.

1. Jednostki samorządu terytorialnego mają **osobowość prawną**. Przysługują im prawo własności i inne prawa majątkowe.
2. Samodzielność jednostek samorządu terytorialnego podlega ochronie sądowej.

Konstytucja RP 1997

Art. 167. (dochody JST)

1. Jednostkom samorządu terytorialnego zapewnia się udział w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań.
2. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa.
3. Źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego są określone w ustawie .
4. Zmiany w zakresie zadań i kompetencji jednostek samorządu terytorialnego następują wraz z odpowiednimi zmianami w podziale dochodów publicznych.

Konstytucja RP 1997

Art. 168.

Jednostki samorządu terytorialnego (JST) mają prawo ustalania wysokości podatków i opłat lokalnych w zakresie określonym w ustawie .

Konstytucja RP 1997

Art. 169.

1. Jednostki samorządu terytorialnego (JST) wykonują swoje zadania za pośrednictwem organów stanowiących i wykonawczych.
2. Wybory do organów stanowiących są powszechne, równe, bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym. Zasady i tryb zgłaszania kandydatów i przeprowadzania wyborów oraz warunki ważności wyborów określa ustawa .
3. Zasady i tryb wyborów oraz odwoływania organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego określa ustawa .
4. Ustrój wewnętrzny jednostek samorządu terytorialnego określają, w granicach ustaw, ich organy stanowiące.

organy stanowiące i wykonawczo-zarządzające

- **organ stanowiący samorządu**
– tworzy prawo miejscowe dla jednostki samorządowej zgodnie z Konstytucją i ustawami
- **organ wykonawczo-zarządzający**
– na bieżąco administruje jednostką samorządową zgodnie z ustanowionym prawem

Konstytucja RP 1997

Art. 170.

Członkowie wspólnoty samorządowej mogą decydować, w drodze **referendum**, o sprawach dotyczących tej wspólnoty, w tym o odwołaniu pochodzącego z wyborów bezpośrednich organu samorządu terytorialnego. Zasady i tryb przeprowadzania referendum lokalnego określa ustawa .

Konstytucja RP 1997

Art. 171. (nadzór nad JST)

1. Działalność samorządu terytorialnego podlega nadzorowi z punktu widzenia legalności.
2. Organami nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego są Prezes Rady Ministrów i wojewodowie, a w zakresie spraw finansowych regionalne izby obrachunkowe.
3. Sejm, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może rozwiązać organ stanowiący samorządu terytorialnego, jeżeli organ ten rażąco narusza Konstytucję lub ustawy.

Podział terytorialny (2020)

- **16** województw

- **380** powiatów

- **314** ziemskich

- **66** grodzkich (gminy o statusie miasta wykonujące zadania powiatu)

- **2477** gmin

- 1533 gmin wiejskich

- 642 gminy wiejsko-miejskie

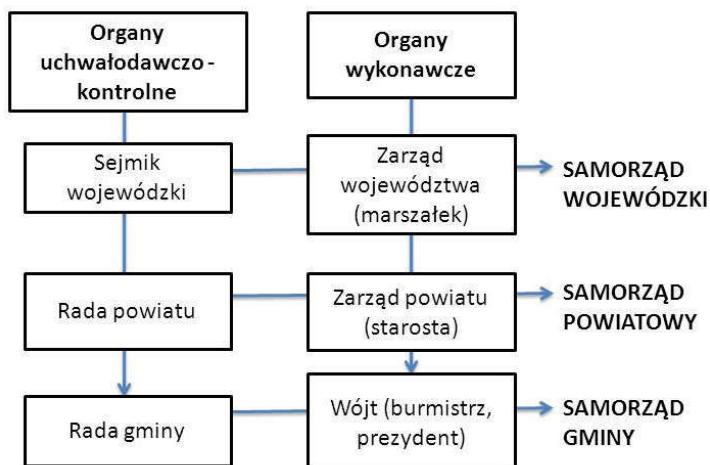
- 302 gmin miejskich

- możliwe jednostki pomocnicze:

- sołectwa

- osiedla

- dzielnice

GMINA

- Podstawa prawna

- Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (pierwotnie: terytorialnym)

- Ustawa z 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczegółowych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw

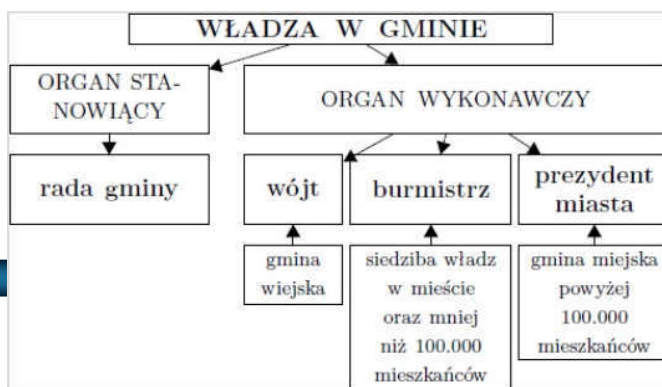
- O siedzibie gminy, nazwie i granicach decyduje Rada Ministrów w drodze rozporządzenia

Art. 1

1. Mieszkańcy gminy tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową.
2. Ilekroć w ustawie jest mowa o gminie, należy przez to rozumieć wspólnotę samorządową oraz odpowiednie terytorium.

Władze gminy – organy gminy

- Rada gminy
 - Obraduje w sesjach
 - Organy wewnętrzne
 - Przewodniczący
 - do 3 Wiceprzewodniczących
 - Komisje
 - obligatoryjność komisji rewizyjnej
- Wójt – burmistrz – prezydent miasta
 - Powoływani przez niego zastępcy (do 4)
 - Sekretarz
 - Skarbnik gminy

rada gminy

Podejmuje uchwały w sprawach należących do kompetencji gminy, m.in.:

- a) **organizacyjne** (np.: uchwalanie statutu gminy, ustalanie zakresu działania jednostek pomocniczych),
- b) **finansowo - majątkowe** (np.: przekazywanie jednostkom pomocniczym składników mienia do korzystania oraz zasad przekazywania im składników mienia do korzystania);
- c) **osobowe** (powoływanie i odwoływanie sekretarza oraz skarbnika gminy),
- d) **kierowniczo - kontrolne** (np.: rozpatrywanie sprawozdań z zakresu wykonania budżetu),
- e) **inne** (podejmowanie uchwał w sprawach herbu gminy, nazw ulic i placów publicznych, wznoszenia pomników, nadawania honorowego obywatelstwa).

rada gminy

Kadencja rady gminy trwa 5 lata licząc od dnia wyboru.

Jeżeli siedziba rady gminy znajduje się w mieście położonym na terytorium tej gminy, rada nosi nazwę rady miejskiej.

Uchwały rady gminy zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady, w głosowaniu jawnym, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Jest organem stanowiącym i kontrolnym (chyba że wypowiada się wspólnota w drodze referendum). W celu sprawowania kontroli powołuje komisję rewizyjną.

rada gminy

W skład rady wchodzi radni w liczbie:

- 1) piętnastu w gminach do 20 000 mieszkańców,
- 2) dwudziestu jeden w gminach do 50 000 mieszkańców,
- 3) dwudziestu trzech w gminach do 100 000 mieszkańców,
- 4) dwudziestu pięciu w gminach do 200 000 mieszkańców oraz po trzech na każde dalsze rozpoczęte 100 000 mieszkańców, nie więcej jednak niż czterdziestu pięciu radnych.

rada gminy

Rada gminy wybiera ze swego grona **przewodniczącego** i 1-3 wiceprzewodniczących bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady, w głosowaniu tajnym.

- przewodniczący kieruje pracami rady

wójt burmistrz prezydent miasta

Art. 26

1. Organem wykonawczym gminy jest **wójt**.
2. Kadencja wójta rozpoczyna się w dniu rozpoczęcia kadencji rady gminy lub wyboru go przez radę gminy i upływa z dniem upływu kadencji rady gminy.
- 2a. Wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) nie może być osoba, która nie jest obywatelem polskim.
3. **Burmistrz** jest organem wykonawczym w gminie, w której siedziba władz znajduje się w mieście położonym na terytorium tej gminy.
4. W miastach powyżej 100.000 mieszkańców organem wykonawczym jest **prezydent miasta**. Dotyczy to również miast, w których do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy prezydent miasta był organem wykonawczo-zarządzającym.

wójt burmistrz prezydent miasta

Wójt kieruje bieżącymi sprawami gminy oraz reprezentuje ją na zewnątrz.

Wójt wykonuje zadania przy pomocy urzędu gminy.

Organizację i zasady funkcjonowania urzędu gminy określa regulamin organizacyjny, nadany przez wójta w drodze zarządzenia.

Kierownikiem urzędu jest wójt.

Wójt może powierzyć prowadzenie określonych spraw gminy w swoim imieniu zastępcy wójta lub sekretarzowi gminy.

wójt burmistrz prezydent miasta

Kompetencje wójta:

- przygotowywanie projektów uchwał oraz projektu budżetu gminy
- zaproponowanie sposobów realizacji uchwał
- wykonywanie uchwał przegłosowanych przez radę
- wykonanie budżetu
- zarządzanie mieniem komunalnym
- koordynowanie bieżących spraw gminy
- reprezentowanie gminy na zewnątrz

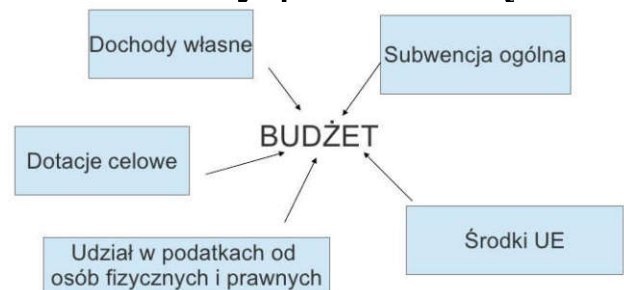

Mienie komunalne

- Mieniem komunalnym jest własność i inne prawa majątkowe należące do poszczególnych gmin i ich związków oraz mienie innych gminnych osób prawnych, w tym przedsiębiorstw.

Gminna gospodarka finansowa

- Gmina samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie budżetu gminy.
- Budżet jest uchwalany na rok kalendarzowy.
- Projekt budżetu przygotowuje wójt.
- Budżet jest uchwalany do końca roku poprzedzającego rok budżetowy przez radę gminy.

referendum gminne

Art. 11.

1. Mieszkańcy gminy podejmują rozstrzygnięcia w głosowaniu powszechnym (poprzez wybory i referendum) lub za pośrednictwem organów gminy.

kwestię tę reguluje Ustawa z 15 września 2000 r. O referendum lokalnym.

POWIAT

USTAWA

**z dnia 5 czerwca 1998 r.
o samorządzie powiatowym**

Władze powiatu – art. 8

1. Mieszkańcy powiatu podejmują rozstrzygnięcia w głosowaniu powszechnym – poprzez wybory i referendum powiatowe – lub za pośrednictwem organów powiatu.
2. Organami powiatu są:
 - 1) rada powiatu,
 - 2) zarząd powiatu.

Rada powiatu

1. Rada powiatu jest organem stanowiącym i kontrolnym powiatu, z zastrzeżeniem przepisów o referendum powiatowym.
2. Kadencja rady trwa 5 lata, licząc od dnia wyborów.
3. Radni wybierani są w wyborach bezpośrednich.
4. W skład powiatu wchodzi radni w liczbie piętnastu w powiatach liczących do 40 000 mieszkańców oraz po dwóch na każde kolejne rozpoczęte 20 000 mieszkańców, ale nie więcej niż dwudziestu dziewięciu radnych.

- pracami rady kieruje przewodniczący wybierany przez radnych

zarząd powiatu – art. 26

1. Zarząd powiatu jest organem wykonawczym powiatu.
2. W skład zarządu powiatu wchodzi **starosta** jako jego przewodniczący, wicestarosta i pozostali członkowie.

zarząd powiatu – art. 27

Rada powiatu wybiera zarząd
w liczbie od 3 do 5 osób,
w tym starostę i wicestarostę,
w ciągu 3 miesięcy
od dnia ogłoszenia wyników wyborów
przez właściwy organ wyborczy.

starosta

- kieruje pracą zarządu powiatu
- zarządza bieżącymi sprawami w powiecie
- staroście podlegają pracownicy starostwa powiatowego, a także pracownicy różnych straży czy inspekcji powiatowych (np. powiatowi inspektorzy sanitarni)

Mienie powiatu – art. 46

1. Mieniem powiatu jest własność i inne prawa majątkowe nabyte przez powiat lub inne powiatowe osoby prawne.
2. Powiatowymi osobami prawnymi, poza powiatem, są samorządowe jednostki organizacyjne, którym ustawy przyznają wprost taki status, oraz te osoby prawne, które mogą być tworzone na podstawie odrębnych ustaw wyłącznie przez powiat.
3. Powiat jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia powiatu nienależącego do innych powiatowych osób prawnych.

miasta na prawach powiatu

- Prawa powiatu przysługują miastom, które w dniu 31 grudnia 1998 r. liczyły więcej niż 100 000 mieszkańców, a także miastom, które z tym dniem przestały być siedzibami wojewodów, chyba że na wniosek właściwej rady miejskiej odstąpiono od nadania miastu praw powiatu, oraz tym, którym nadano status miasta na prawach powiatu, przy dokonywaniu pierwszego podziału administracyjnego kraju na powiaty.

referendum powiatowe

- Referendum przeprowadza się z inicjatywy organu stanowiącego danej jednostki samorządu terytorialnego lub na wniosek co najmniej 10% uprawnionych do głosowania mieszkańców gminy albo powiatu,
- W sprawach odwołania organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego przed upływem kadencji rozstrzyga się wyłącznie w drodze referendum przeprowadzonego na wniosek mieszkańców.

WOJEWÓDZTWO SAMORZĄDOWE

USTAWA

**z dnia 5 czerwca 1998 r.
o samorządzie województwa**

Władze województwa

- referendum wojewódzkie
- organami samorządu województwa są:
 - 1) sejmik województwa,
 - 2) zarząd województwa.

sejmik województwa – art. 16

1. Sejmik województwa jest organem stanowiącym i kontrolnym województwa.
 2. Kadencja sejmiku województwa trwa 5 lata, licząc od dnia wyborów.
 3. W skład sejmiku województwa wchodzi radni wybrani w wyborach bezpośrednich w liczbie trzydziestu w województwach liczących do 2 000 000 mieszkańców oraz po trzech radnych na każde kolejne rozpoczęte 500 000 mieszkańców.
- pracami sejmiku kieruje przewodniczący wybierany przez radnych

zarząd województwa – art. 31

1. Zarząd województwa jest organem wykonawczym województwa.
2. W skład zarządu województwa, liczącego 5 osób, wchodzi **marszałek** województwa jako jego przewodniczący, wicemarszałek lub 2 wicemarszałków i pozostali członkowie.

kompetencje zarządu województwa

- opracowywanie projektów uchwał
- realizacja uchwał przegłosowanych przez sejmik województwa
- przygotowanie projektu i wykonywanie budżetu
- przygotowanie planów strategii rozwoju regionu

marszałek województwa

- zarządza urzędem marszałkowskim i kieruje jego pracownikami, bieżącymi zadaniami urzędu
- pełni funkcję reprezentacyjną
- marszałkowi podlegają kierownicy i dyrektorzy wojewódzkich jednostek samorządowych (np. dyrektorzy szpitali wojewódzkich)

Mienie samorządu województwa

- Mieniem województwa jest własność i inne prawa majątkowe nabyte przez województwo lub inne wojewódzkie osoby prawne.

referendum wojewódzkie

- Referendum przeprowadza się z inicjatywy organu stanowiącego danej jednostki samorządu terytorialnego lub na wniosek co najmniej 5% uprawnionych do głosowania mieszkańców województwa.
- W sprawach odwołania organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego przed upływem kadencji rozstrzyga się wyłącznie w drodze referendum przeprowadzonego na wniosek mieszkańców

stolice województw

województwo	siedziba wojewody	siedziba sejmiku województwa
dolnośląskie	Wrocław	=
kujawsko-pomorskie	Bydgoszcz	Toruń
lubelskie	Lublin	=
lubuskie	Gorzów Wlkp.	Zielona Góra
łódzkie	Łódź	=
małopolskie	Kraków	=
mazowieckie	Warszawa	=
opolskie	Opole	=
podkarpackie	Rzeszów	=
podlaskie	Białystok	=
pomorskie	Gdańsk	=
śląskie	Katowice	=
świętokrzyskie	Kielce	=
warmińsko-mazurskie	Olsztyn	=
wielkopolskie	Poznań	=
zachodniopomorskie	Szczecin	=

zadania samorządu terytorialnego

- **zadania własne** – samorządy terytorialne zaspokajają przez nie potrzeby zbiorowe wspólnoty
 - dzielą się na obowiązkowe, które jednostka samorządu musi wykonać, oraz pozostałe, których wykonanie zależy od jej woli i możliwości (przede wszystkim finansowych)
 - dotyczą **infrastruktury technicznej** (np. drogi), **infrastruktury społecznej** (np. szkoły), **porządku i bezpieczeństwa technicznego** oraz **ładu przestrzennego i ekologicznego**
- **zadania zlecone** - wykonywane przez samorząd terytorialny w imieniu administracji rządowej, po uprzednim zapewnieniu jej środków finansowych przez administrację rządową
 - np. organizacja wyborów powszechnych czy referendum ogólnokrajowych, spisów powszechnych, ewidencja ludności
- **zadania powierzone** – dobrowolne; realizowane na podstawie porozumienia z innymi jednostkami samorządowymi (np. w sprawie wspólnego transportu zbiorowego czy wspólnej straży gminnej) lub w porozumieniu z administracją rządową (np. w sprawie rodzin zastępczych czy repatriantów)

	gmina	powiat	województwo		centrum	
			samorządowe	rządowe		
Struktura władzy	Rada gminy – wybierana przez mieszkańców Wójt lub burmistrz albo prezydent – organ wykonawczo-zarządzający	Rada powiatu – wybierana przez mieszkańców Zarząd powiatu – organ wykonawczo-zarządzający ze starostą jako przewodniczącym	Sejmik wojewódzki – wybierany przez mieszkańców Zarząd województwa – organ wykonawczo-zarządzający z marszałkiem jako przewodniczącym	wojewoda powoływany przez Prezesa Rady Ministrów oraz rządowa administracja terenowa zespolona i niezespolona	Władza wykonawcza: naczelne organy administracji państwowej - Prezydent, Rada Ministrów, Prezes RM, ministrowie centralne organy administracji rządowej podległe Sejmowi lub organom naczelnym	
Zakres zadań	drogi	drogi gminne	drogi powiatowe	drogi wojewódzkie	autostrady, drogi ekspresowe, drogi krajowe	kreowanie i koordynacja działań w zakresie infrastruktury drogowej
	edukacja	przedszkola, szkoły, kluby młodzieżowe	szkoły ponadpodstawowe, szkoły artystyczne, poradnie psychologiczno-pedagogiczne	wyższe szkoły zawodowe, ośrodki doskonalenia nauczycieli	nadzór pedagogiczny nad oświatą przez kuratora oświaty	nadzór nad państwowymi szkołami wyższymi
	zdrowie	lecznictwo ambulatoryjne – przychodnie i poradnie gminne	szpitale ogólne (rejonowe)	szpitale specjalistyczne	—	polityka zdrowotna, Narodowy Fundusz Zdrowia
	pomoc społeczna	pomoc socjalna dla mieszkańców gminy jadłodajnie schroniska dla bezdomnych	domy pomocy społecznej, poradnictwo specjalistyczne pomoc cudzoziemcom w integracji	pomoc społeczna o zasięgu regionalnym	nadzór nad prowadzeniem domów opieki społecznej	polityka w obszarze pomocy społecznej, analiza skuteczności pomocy społecznej, inspirowanie i promowanie nowych form i metod działania, współpraca z NGO
	zatrudnienie i przeciwdziałanie bezrobociu	roboty publiczne, prace interwencyjne itp.	powiatowy urząd pracy – rejestrowanie bezrobotnych, zasiłki	wojewódzki urząd pracy	kontrola realizacji zadań prozatrudnieniowych, wydawanie pozwoleń na zatrudnianie cudzoziemców	polityka prozatrudnieniowa, Rada Rynku Pracy – organ doradczy
	kultura	biblioteki, muzea gminne, domy kultury	biblioteki i muzea powiatowe, teatry	muzea, biblioteki i teatry regionalne	—	instytucje kulturalne o znaczeniu ogólnonarodowym
	gospodarka przestrzenna	zagospodarowanie przestrzenne na obszarze gminy budownictwo komunalne	geodezja, kartografia, administracja architektoniczno-budowlana	przygotowanie planu regionalnego zagospodarowania przestrzennego	uzgadnianie zadań rządowych z jednostkami samorządu terytorialnego	kreowanie i koordynacja działań w zakresie budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej
	gospodarka wodna	zaopatrzenie w wodę, lokalna gospodarka wodą	gospodarka wodna na terenie powiatu	gospodarka wodna w regionie, melioracja, utrzymanie urządzeń wodnych	—	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
	ochrona środowiska	ochrona środowiska, usuwanie odpadów na terenie gminy	usuwanie niebezpiecznych odpadów	—	usuwanie odpadów szczególnie niebezpiecznych	polityka ekologiczna, Inspekcja Ochrony Środowiska
	komunikacja	lokalny transport w gminie	komunikacja w obrębie powiatu i kilku powiatów – koordynacja	komunikacja w obrębie województwa i sąsiadujących województw – koordynacja	—	transport i komunikacja o charakterze ogólnokrajowym – koordynacja
	bezpieczeństwo	zachowanie porządku publicznego i bezpieczeństwa zbiorowego w gminie	zachowanie porządku publicznego i bezpieczeństwa zbiorowego na terenie powiatu	—	zachowanie porządku publicznego i bezpieczeństwa zbiorowego na terenie województwa	bezpieczeństwo wewnętrzne – zadania ogólnokrajowe, bezpieczeństwo zewnętrzne państwa, wojsko, BBN, Rządowe Centrum Bezpieczeństwa
	kłęski żywiołowe	zwalczanie kłęsk żywiołowych na terenie gminy	zwalczanie kłęsk żywiołowych na terenie powiatu lub kilku gmin	ochrona przeciwpowodziowa	zwalczanie kłęsk żywiołowych na terenie województwa lub kilku powiatów	wprowadzanie stanu klęski żywiołowej
	inne	utrzymanie parków i zieleni miejskiej dostarczanie energii ciepłej obiekty sportowe i rekreacyjne cmentarze komunalne	rejestracja pojazdów wydawanie prawa jazdy ochrona praw konsumenta	przygotowanie strategii rozwoju regionu modernizacja terenów wiejskich promowanie województwa, przyciąganie inwestorów rozdzielanie pomocy finansowej z Unii Europejskiej	nadzór nad przestrzeganiem prawa przez władze samorządowe wszystkich szczebli	stanowienie prawa powszechnie obowiązującego dla wszystkich obywateli na podstawie ustaw zapewnianie wykonywania ustaw ochrona interesów Skarbu Państwa sądownictwo polityka zagraniczna

Nadzór nad działalnością JST – podmioty sprawujące

- Prezes Rady Ministrów
 - zawieszenie organów JST i powołanie zarządu komisarycznego
 - odwołanie (rozwiązanie) organu wykonawczego JST
- Wojewoda
 - może uchylić lub wstrzymać każdy akt prawny JST (od tego samorząd może się odwołać do sądu administracyjnego)
- Regionalna Izba Obrachunkowa
 - uchylanie czy wstrzymywanie aktów JST o charakterze finansowym
 - zastępcze uchwalenie budżetu

Samorządowe Kolegium Odwoławcze

USTAWA

z dnia 12 października 1994 r.

o samorządowych kolegiach
odwoławczych

SKO

- są organami wyższego stopnia, w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego i ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej należących do właściwości jednostek samorządu terytorialnego, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej
- rozpatrują odwołania od decyzji administracyjnych wydawanych przez organy samorządu terytorialnego